

GIOTTO di BONDONE (1266-1337)

Eerste grote vernieuwer in de Italiaanse schilderkunst:

Op 10 jaar was hij herder en tekende een perfect schaap met krijt op rotsen. Werd ontdekt door de schilder Cimabue. (Zie *Erftemeyer* blz 30)

Hij slaagt erin om emoties uit te drukken in de geschilderde figuren. Vóór hem waren de figuren eerder statisch, niet natuurgetrouw.

Hij integreert de achtergrond met de figuren en experimenteert met perspectief, al kent hij de regels van het perspectief nog niet voldoende.

Fresco's in Grafkerk Sint-Franciscus in Assisi

Verhaal Vasari: Giotto werd naar Rome gevraagd en moest tekeningen opsturen. Hij stuurde een met de losse hand perfect getekende cirkel (zie leestekst).

PIERO DELLA FRANCESCA (1420-1492)

Werd geboren, leefde en stierf in San Sepolcro, niet ver van Arezzo

Een van zijn leerlingen was Bramante.

Bij hem wordt het perspectief goed uitgewerkt.

RAFAEL SANTI (RAFAELLO SANZIO) (1483-1520)

Geboren in Urbino.

Kreeg schilderles van zijn vader Giovanni

Kreeg tussen 1500 en 1504 (rond zijn 20e jaar) zijn eerste grote opdracht: *de droom van de ridder*.

Gaat in 1504 naar Florence (Firenze): Daar vond men zijn stijl ouderwets. Maar Rafael leert snel bij van de schilders die daar aan het werk zijn.

In 1508 gaat hij naar Rome, waar hij enkele kamers van het Vaticaan schildert. De meest bekende is de *Stanza delle segnature* met het schilderij *De Atheense school*. (Plato en Aristoteles in het midden – Leonardo da Vinci zou model gestaan hebben voor de figuur van Plato).

Hij wordt er beschouwd als de grootste kunstenaar, naast Michelangelo.

Hij kon vooral zéér goed portretten schilderen en kreeg daar verschillende opdrachten voor.

Hij schilderde ook een zelfportret.

Zijn bekendste schilderij is dat van de sixtijnse madonna (met onderaan 2 engeltjes). (Een reproductie ervan hangt in de meeste kleuterklassen van de steinerscholen).

Hij ligt begraven in het Pantheon in Rome. Dit is de grootste eer die iemand kan te beurt vallen.

Giorgio Vasari schrijft dat dit de wens was van Rafaël.

Op zijn graf lezen we: **'Dit is de graftombe van Rafaël, die tijdens zijn leven Moeder Natuur deed vrezen door hem te worden verslagen, en als hij stierf, met hem te moeten sterven.'**

In het Latijn: ILLE HIC EST RAPHAEL TIMUIT QUO SOSPITE VINCI RERUM MAGNA PARENS ET MORIENTI MORI.

MICHELANGELO BUONARROTI (1475-1564)

<http://www.youtube.com/watch?v=VixBt-EQUNQ&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=qTZEoxeSin4&feature=channel&list=UL>
<http://www.youtube.com/watch?v=iUvznpw97SY&feature=relmfu>
<http://www.michelangelo.com/buon/bio-index2.html>

Geboren in Caprese in 1475, waar zijn vader burgemeester was.

Omdat zijn moeder te zwak was om hem borstvoeding te geven, werd hij gevoed door een min, echtgenote van een steenhouwer. Daarom zei Michelangelo later dat hij de liefde voor de beeldhouwkunst met de melk had meegekregen.

Hij hield niet van school. Hij hield meer van tekenen, maar dat vond zijn vader minderwaardig. Kunstenaars stonden in die tijd nog niet in hoog aanzien.

Zijn vader werd razend toen Michelangelo aangaf kunstenaar te willen worden. Hij riep:

“Kunstenaars zijn arbeiders, niet beter dan schoenmakers!” Zijn vader verplichtte hem om Latijn te leren en hoopte dat Michelangelo later een succesvol handelaar zou worden.

Toen hij 13 jaar was ging hij in de leer bij kunstschilder Ghirlandaio en korte tijd later studeerde hij beeldhouwen bij Bertoldo di Giovanni die in dienst was van Lorenzo di Medici, il Magnifico, in Florence.

Zo komt ook Michelangelo in diens dienst en blijft er tot 1492.

Een anekdote uit die tijd vertelt: ‘Michelangelo had een knappe kopie gemaakt van een oude saterkop, maar had er – in tegenstelling tot het Oud-Griekse voorbeeld – iets aan veranderd. Hij had de sater een open mond gegeven met tong en een gaaf gebit. Toen Lorenzo het beeld bewonderde zei hij: ‘Je weet toch dat oude mannen niet meer al hun tanden hebben; er ontbreken er altijd wel enkele.’ Enkele dagen kwam hij weer voorbij het beeld en zag dat er een tand ontbrak en dat de mond met enkele slagen zo bewerkt was dat het leek alsof de tand eruit gevallen was. Daarop besloot hij de jonge Michelangelo in dienst te nemen.

Hij leert de antieke beeldenverzameling van De Medici kennen en bestudeert de menselijke anatomie. Hij gebruikt daarvoor lijken die hij in het geheim krijgt van een priester. In die tijd maakt hij zijn eerste beeldhouwwerken, waarvan de *Strijd van de centauren* het bekendste is.

Na de dood van Lorenzo di Medici wordt Florence bestuurd door de dominicaanse pater Domenico Savonarola die de stad in een streng godsdienstig klimaat onderdompelt. Kunstwerken en boeken enz. worden verbrand (zie leestekst).

Michelangelo vlucht naar Bologna.

In die stad schrijft Michelangelo gedichten.

Hij gaat in 1496 naar Rome.

Daar maakt hij zijn eerste beroemd geworden beelden:

Bacchus

Pietà. Het is het enige werk dat hij gesigneerd heeft. Nadat hij een bezoeker had horen beweren dat het beeld gemaakt was door een andere beeldhouwer, heeft hij 's nachts hamer en beitels genomen en zijn naam in de band die over de borst van Maria loopt, gebeiteld.

MICHEL ANGELUS BONAROTUS FLORENT FACIBAT

In 1501 keert hij terug naar Florence, waar de rust is weergekeerd. Hij krijgt de opdracht om een beeld van David te maken uit een blok carraramarmer dat er al honderd jaar ligt. Hij bouwt eerst een houten werkplaats achter de kathedraal en werkt daar 3 jaar aan dit beeld. Toen het af was eiste hij dat het zou opgesteld worden op het plein voor het Palazzo Vecchio. Daar heeft het gestaan tot eind 19e eeuw. Dan werd het binnen in de Academia opgesteld, waar het nu nog staat.

Paus Julius II, in 1503 paus geworden, is niet bezig met oorlogvoeren zoals zijn voorgangers, maar is vooral geïnteresseerd in kunst. Hij verzamelt de beste kunstenaars van zijn tijd om het Vaticaan weer prestige te bezorgen.

In tegenstelling tot andere kunstenaars had Michelangelo geen leerlingen of vaste medewerkers. Hij had een bijzonder moeilijk karakter, ruwe manieren, was onverdraagzaam en kende nogal wat woede-uitbarstingen.

In april 1508 krijgt hij van paus Julius II de opdracht om 12 apostelen te schilderen op het plafond van de Sixtijnse Kapel. Michelangelo moest zich nu verdiepen in de kunst van het frescoschilderen, terwijl hij zichzelf vooral als een beeldhouwer zag.

In mei begint hij voorbereidende tekeningen te maken. In de herfst begint het schilderwerk met enkele helpers.

Maar het werk loopt niet zoals hij graag heeft. Hij ontslaat al zijn helpers en in januari 1509 herbegint hij en doet alles zelf. Hij staat op een stelling dicht bij het plafond, het hoofd achterover. Zijn hoofd en ogen zijn zo gewend aan dit werk dat hij niet anders kan dan de brieven die hij krijgt boven zijn hoofd te houden om ze te kunnen lezen.

Hij weigerde het werk te laten zien aan anderen. Maar paus Julius II klom regelmatig bovenop de stelling. De druk op Michelangelo om toch al iets van zijn werk te laten zien werd zo groot dat hij in augustus 1511 het bijna afgewerkte plafond liet zien. De indruk op de andere kunstenaars was overweldigend. Rafaël die in een andere kamer aan het werk was, was zo onder de indruk dat hij zijn eigen stijl onmiddellijk aanpaste.

Toen het plafond in 1511 eindelijk klaar was, zei Michelangelo: 'Na vier jaar van marteling en meer dan 400 meer dan levengrote figuren te hebben geschilderd, voel ik me zo oud als de profeet Jeremias. Ik was pas 37 jaar en vrienden herkenden me niet meer, zo oud zag ik eruit.'

Op 4 jaar tijd schilderde hij de mooiste schilderijen van alle tijden.

Beginnend bij de inkomdeur schilderde hij de belangrijkste taferelen uit het Oude Testament tot aan het Nieuwe Testament.

Na het werk aan de Sixtijnse Kapel werkte hij voort aan de graftombe van paus Julius II. Hij maakte de tombe wat bescheidener dan oorspronkelijk gepland. De Mozes is daarvan het wereldbekende voorbeeld.

In 1519 is hij weer in Florence en werkt er aan de graftombe van De Medici's. Hij blijft er tot 1534 en zegt over die tijd: 'Ik heb nooit een meer ondankbaar en arrogant volk ontmoet dan de Florentijnen'.

In 1534 keert hij terug naar Rome en schildert er *Het Laatste Oordeel* op de muur van de Sixtijnse Kapel.